

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 136/02-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. októbra 2002 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť J. Ch., bytom H., zastúpeného advokátom JUDr. D. Ch., Ž., ktorou namietal porušenie svojho základného práva priznaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 127/99, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo J. Ch. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 127/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 127/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. Ch. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie vo výške 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Banská Bystrica p o v i n n ý vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Banskej Bystrici je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi JUDr. D. Ch., Advokátska kancelária, Ž., vo výške 7 994 Sk (slovom sedemtisícdeväťstodeväťdesiatštyri slovenských korún).

5. Sťažnosti J. Ch. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2002 doručená sťažnosť J. Ch., bytom H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. Ch., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 127/99 o jeho žalobe, ktorou sa domáhal náhrady škody na zdraví.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že podaním z 12. júla 1999 podal okresnému súdu žalobu proti firme MIJAS, spol. s r. o., Medený Hámor 25, Banská Bystrica. Sťažovateľ utrpel ťažký pracovný úraz, v dôsledku ktorého sa stal trvale invalidným. S odstupom času listom zo 17. októbra 2000 urgoval na okresnom súde termín pojednávania. Urgenciu zopakoval listom predsedníčke okresného súdu z 10. septembra 2001.

Predsedička okresného súdu listom z 20. septembra 2001 uznala priet'ahy v konaní a uviedla, že konajúci sudca bol na priet'ahy v konaní upozornený a vo veci bude v krátkej dobe určený termín pojednávania.

Napriek týmto urgenciám bol ďalším úkonom vo veci až list okresného súdu z 25. apríla 2002, ktorým bol právny zástupca s'ťažovateľa vyzvaný na vyjadrenie k stanovisku odporcu k žalobnému návrhu.

Na základe výzvy ústavného súdu z 27. augusta 2002 bola s'ťažnosť navrhovateľa doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 19. septembra 2002, pričom v závere žiadal, aby ústavný súd rozhodol nálezom, že:

„Právo J. Ch. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, zaručené čl. 48 odst. 2 Ústavy SR, nečinnosťou Okresného súdu v Banskej Bystrici v konaní sp. zn. 7 C 177/99 (*správne malo byť uvedené 7 C 127/99*) porušené bolo.

J. Ch. sa priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 300.000,- Sk, ktoré vyplatí Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR v lehote 1. mesiaca od vydania nálezu Ústavného súdu SR.

J. Ch. sa priznávajú trovy konania pred Ústavným súdom SR tak, ako budú vyčíslené, ktoré vyplatí Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR, v lehote 1. mesiaca od vydania nálezu Ústavného súdu SR.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k s'ťažnosti listom z 11. októbra 2002 vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá vo vyjadrení uviedla, že vo veci bol 14. júla 1999 podaný návrh, ktorý bol prijatý pod sp. zn. Nc 3530/99. Dňa 2. augusta 1999 bola vec prevedená do registra C. Dňa 18. marca 2002 bol doručený opis návrhu odporcovi - firme MIJAS, spol. s r. o., na vyjadrenie, ktorý 8. apríla 2002 požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie. Vyjadrenie odporcu bolo 23. apríla 2002 doručené právnomu zástupcovi žalobcu (v konaní pred ústavným súdom s'ťažovateľa). Žalobca sa k veci vyjadril listom zo 6. mája 2002. Predsedníčka okresného súdu zároveň uviedla, že vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 127/99 došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného čl. 48 ods. 2 ústavy v období od 2. augusta 1999 do 18. marca 2002.

Predsedníčka okresného súdu navrhla v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustiť od ústneho pojednávania o prijatom návrhu, keďže vzhľadom na uvedené skutočnosti od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Právny zástupca sťažovateľa v liste z 18. októbra 2002 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní. Zároveň si za úkony právnej služby účtoval: za dva úkony po 7 750 Sk a dva režijné paušály po 100 Sk, spolu 15 700 Sk, pričom sadzbu tarifnej odmeny žiadal zo sumy 300 000 Sk, t. j. z výšky požadovaného spravodlivého zadost'učinenia.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru pri rozhodovaní o občianskoprávných nárokoch a záväzkoch alebo o trestnom obvinení je každá dotknutá osoba oprávnená na spravodlivé a verejné prerokovanie svojej veci uskutočnené v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd v predchádzajúcich konaniach opakovane vyslovil právny názor, podľa ktorého v konaní o každom návrhu pred ústavným súdom, v ktorom navrhovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu (inú právnu) ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces z toho dôvodu, že všeobecný súd nekonal spôsobom ustanoveným v zákone, je nevyhnutné, aby boli najprv vyčerpané všetky právne prostriedky ich ochrany, ktoré sú navrhovateľovi dostupné (I. ÚS 1/97, I. ÚS 49/98).

Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 26/95).

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 127/99 je preukázané, že v predmetnom konaní boli realizované úkony, ktoré opísala predsedníčka okresného súdu, a nie je účelné opätovne ich vymenovať.

Nemožno sa však stotožniť s tvrdením predsedníčky okresného súdu, že k zbytočným prietahom došlo v období od 2. augusta 1999 do 18. marca 2002, pretože k prietahom došlo už od 12. júla 1999, keď bola žaloba podaná, a nie až od 2. augusta 1999, keď bola vec preradená z registra „Nc“ do registra „C“. K takémuto postupu nevidí ústavný súd racionálny dôvod.

Podanie účastníka bolo v zmysle ustanovenia § 42 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov) prijaté a bolo zrejmé, že ide o občiansko-právne konanie, ktoré je vedené v registri „C“ okresného súdu.

Tento neracionálny postup nebol vyjadrením predsedníčky okresného súdu objasnený a senát ústavného súdu považuje za zbytočné prietahy aj obdobie od 12. júla 1999 do 2. augusta 1999, keď došlo k zapísaniu žaloby do registra „C“ okresného súdu.

Zbytočné prietahy vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 127/99 boli teda od 14. júla 1999 do 18. marca 2002, t. j. v dĺžke 32 mesiacov.

Navrhovateľ využil právne prostriedky, ktorých uplatnenie sa vyžaduje pred podaním návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, a podal sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov, čo však nezabezpečilo odstránenie stavu právnej neistoty vo veci, ktorou sa obrátil na okresný súd.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk konanie o náhrade škody na zdraví súd hodnotí ako zložitú vec, kde pravdepodobne bude potrebné vyžiadať viacero znaleckých posudkov.

Pri kritériu „správanie“ sťažovateľa v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

Sťažovateľ po podaní žaloby (14. júla 1999) listom zo 17. októbra 2000 urgoval vytýčenie termínu pojednávania. Dňa 10. septembra 2001 sťažovateľ podal predsedníčke okresného súdu sťažnosť na nečinnosť súdu, na ktorú reagoval podpredseda okresného súdu listom z 20. septembra 2001, kde uviedol, že sťažnosť je dôvodná, a upozornil na nečinnosť konajúceho sudcu.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup“ okresného súdu, je potrebné uviesť, že okresný súd nekonal od podania návrhu 14. júla 1999 do 18. marca 2002, keď boli vykonané prvé úkony, teda 32 mesiacov.

Ústavný súd teda zistil, že nekonaním okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietáhov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 127/99, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľ požadoval primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk. Svoj návrh odôvodnil tak, že podľa jeho názoru „konanie o náhradu škody na zdraví svojou povahou a najmä spôsobeným následkom by malo patriť medzi prioritné a čo najrýchlejšie prejednané“, nečinnosť vo veci súvisí s právnou neistotou a sťažovateľ sám, ako aj jeho rodina sa zavinením žalovanej strany ocitli v tiesnivej sociálnej situácii, ktorá pretrváva doposiaľ. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ žiadal o vyplatenie spravodlivého zadosťučinenia, pričom povinnou stranou bude Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 citovaného zákona má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného

zadosťučinenia. Ústavný súd priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 25 000 Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenú v peniazoch. Ústavný súd vzal do úvahy stav, v akom sa sťažovateľ nachádza, t. j. jeho invaliditu, čo je v priamej súvislosti s predmetom sporu, zohľadnil, že jeho stav právnej neistoty má i sociálne dopady na jeho rodinu. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal z danej veci. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu nevyhovel.

Právny zástupca sťažovateľa žiadal ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za dva úkony po 7 750 Sk a dva režijné paušály po 100 Sk, spolu 15 700 Sk, pričom vychádzal zo sadzby tarifnej odmeny zo sumy 300 000 Sk, t. j. z požadovaného primeraného zadosťučinenia.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol sčasti vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Právny zástupca sťažovateľa svoj nárok odôvodnil ustanovením § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., pričom sadzbu tarifnej odmeny odôvodnil od sumy 300 000 Sk.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenený peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet sporu - ochrana základných ľudských práv a slobôd je v zásade nevyjadriteľná v peniazoch a je nezameniteľná s primeraným finančným zadost'účením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2001 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 11 693 Sk.

Podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov vo výške 7 994 Sk, ktoré ústavný súd zaviazal uhradiť právnemu zástupcovi s'ťažovateľa okresný súd.

Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2002